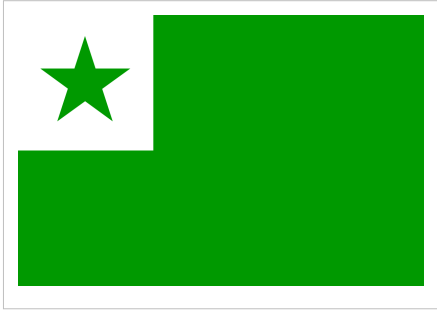

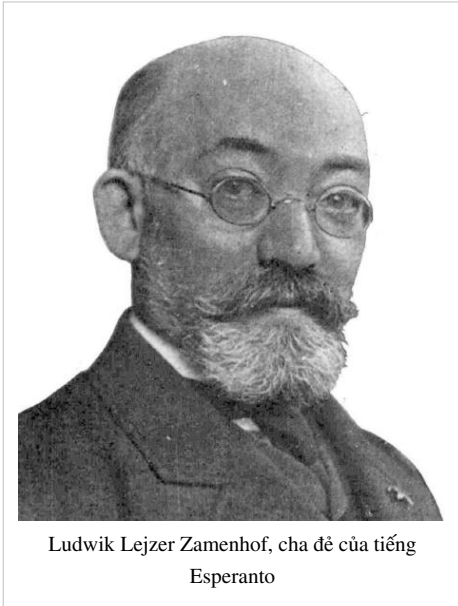
Esperanto

Quốc tế ngữ	
Esperanto	
Cờ	
Tạo bởi	L. L. Zamenhof 1887
Sắp đặt và sử dụng	—
Tổng số người nói	2000 (1996) ^[1]
Hạng	Tiếng mẹ đẻ:
Thể loại (mục đích)	Quốc tế ngữ
Quy định bởi	Akademio de Esperanto
Mã ngôn ngữ	
ISO 639-1	eo
ISO 639-2	epo
ISO 639-3	epo ^[2]

Quốc Tế Ngữ hay hay **La Lingvo Internacia** là ngôn ngữ nhân tạo được sử dụng rộng rãi trên thế giới.

Ngôn ngữ này được đánh giá là khoa học và logic, thậm chí là dễ sử dụng đối với một số người, nhưng không thực dụng, do vai trò quan trọng của ngôn ngữ mẹ đẻ, đặc biệt là ngôn ngữ mẹ đẻ của những quốc gia hùng mạnh nhất về kinh tế và chính trị.

Khởi nguồn

Quốc Tế Ngữ được sáng tạo bởi một học giả Ba Lan, Ludwik Lejzer Zamenhof trong khoảng 1872 tới 1885 tại Warszawa. Ludwik Lejzer Zamenhof am hiểu nhiều tiếng châu Âu, nhưng ông không hiểu nhiều về châu Á cũng như các ngôn ngữ của châu lục này. Vào thời điểm Quốc Tế Ngữ được sáng chế, ngôn ngữ này được kì vọng sẽ là ngôn ngữ phổ thông, được sử dụng trong mọi sinh hoạt hàng ngày của nhân dân toàn thế giới.

Thực trạng

Sau hơn 100 năm hình thành và phát triển, tại thời điểm điều tra năm 1996, số người sử dụng Quốc Tế Ngữ như thứ tiếng thứ nhất chỉ là khoảng từ 200 cho tới 2.000 người. Có khoảng 2 triệu người khác trải khắp 115 quốc gia và vùng lãnh thổ sử dụng ngôn ngữ này như ngôn ngữ thứ hai của mình.

Từ vài thập kỉ nay, quốc tế ngữ được sử dụng để dịch những cuốn Kinh thánh. Những người được nhà thờ Công giáo La Mã dịch Kinh thánh sang Quốc Tế Ngữ, thường là những nhân vật có tiếng tăm với dân chúng trong vùng. Một vài trong số họ cũng chính là những người có công hoàn thiện Quốc Tế Ngữ, logic hơn trước.

Đặc điểm

Về đặc trưng và cấu tạo ngôn ngữ, Quốc Tế Ngữ tập hợp nhiều điểm ưu việt của các ngôn ngữ châu Âu:

- có từ sở hữu, từ quan hệ đứng sau danh từ;
- mạo từ, tính từ, từ chỉ số lượng đứng trước danh từ;
- vấn đề hỏi đáp đứng đầu tiên trong một câu ngữ pháp;
- từ chỉ nguyên nhân sẽ được hình thành khi được nối với một tiếp vĩ ngữ duy nhất là "-ig";
- có sự chia cách thức, nhưng chỉ có hai cách thức là tặng cách và đối cách, và mỗi cách cũng chỉ có một biến âm, đối với tặng cách là tiếp vĩ ngữ "-n" và đối với đối cách là tiếp vĩ ngữ "-al". Việc chỉ có tiếp vĩ ngữ (chứ không có tiếp đầu ngữ) là bởi lập luận của Zamenhof rằng khi biến âm đứng ở cuối từ người nghe và cả người đọc đều có khả năng hiểu và diễn đạt nhanh hơn; do trước khi nói thì người nói không phải nghĩ nhiều, kết cấu từ sẽ hoàn thành ngay sau khi anh ta thêm tiếp vĩ ngữ như một thói quen; người nghe có điều kiện để không bị "đánh lừa" bởi những tiếp đầu ngữ, mà sẽ được tiếp xúc ngay lập tức với những từ chỉ tính chất, hành vi, hiện tượng, tình cảm... vốn là nội dung và bản chất của câu nói;
- phần phụ tố được dùng để chỉ thời, như vậy người học chỉ cần thêm một vài phụ tố nhất định và đơn giản là có thể chia thời và hành văn đúng ngữ pháp, chứ không như cả ba ngôn ngữ phổ biến nhất của thời đại Zamenhof là tiếng Pháp, tiếng Đức và tiếng Anh đều bao gồm quá nhiều sự bất quy tắc trong việc chia thời cho từ ngữ;
- từ bị động khi kết hợp với "esti" sẽ trở thành phân từ bị động (động tính từ bị động);
- phần lớn từ vựng, dù bắt nguồn từ thứ tiếng nào (tiếng Hy Lạp, tiếng Latin hay tiếng khác), đa phần đều được chuyển sang những âm mới đơn giản và dễ đọc, dễ nhớ hơn.

Một số mẫu câu

Dưới đây là các từ và mẫu câu trong Quốc tế ngữ cùng với phiên âm IPA:

Tiếng Việt	Tiếng Anh	Quốc tế ngữ	IPA
Xin chào	Hello	Saluton	[sa.'lu.ton]
Vâng/Có	Yes	Jes	['jes]
Không	No	Ne	['ne]
Chào buổi sáng	Good morning	Bonan matenon	['bo.nan ma.'te.non]
Chào buổi tối	Good evening	Bonan vesperon	['bo.nan ves.'pe.ron]
Chúc ngủ ngon	Good night	Bonan nokton	['bo.nan 'nok.ton]
Tạm biệt	Goodbye	Ĝis revido	[dʒis re.'vi.do]
Tên bạn là gì?	What is your name?	Kiel vi nomiĝas?	['ki.el vi no.'mi.dʒas]
Tên tôi là John	My name is John	Mi nomiĝas Johano	[mi no.'mi.dʒas jo.'ha.no]
Bạn có khỏe không?	How are you?	Kiel vi fartas?	['ki.el vi 'far.tas]
Bạn có biết nói Quốc tế ngữ không?	Can you speak Esperanto?	Ĉu vi parolas Esperanton?	['tʃu vi pa.'ro.las es.pe.'ran.ton]
Tôi không hiểu bạn	I don't understand you	Mi ne komprenas vin	[mi 'ne kom.'pre.nas vin]
Tốt thôi	All right	Bone	['bo.ne]
Đồng ý/Tốt	Okay	Ĝuste	['dʒus.te]
Cảm ơn	Thank you	Dankon	['dan.kon]
Không có chi	You're welcome	Nedankinde	[,ne.dan.'kin.de]
Vui lòng/Làm ơn	Please	Bonvolu	[bon.'vo.lu]
	Gesundheit!	Sanon!	['sa.non]
Chúc mừng	Congratulations	Gratulon	[gra.'tu.lon]
Tôi yêu bạn	I love you	Mi amas vin	[mi 'a.mas vin]
	One beer, please	Unu bieron, mi petas	['u.nu bi.'e.ron, mi 'pe.tas]
Cái gì đó?	What is that?	Kio estas tio?	['ki.o 'es.tas 'ti.o]
Đó là con chó	That is a dog	Tio estas hundo	['ti.o 'es.tas 'hun.do]
	Peace!	Pacon!	['pa.tson]

Đọc thêm

- Emily van Someren. Republication of the thesis 'The EU Language Regime, Lingual and Translational Problems'.^[3]
- *Ludovikologia dokumentaro I*^[4] Tokyo: Ludovikito, 1991. Facsimile reprints of the *Unua Libro* in Russian, Polish, French, German, English and Swedish, with the earliest Esperanto dictionaries for those languages.
- Fundamento de Esperanto^[5]. HTML reprint of 1905 *Fundamento*, from the Academy of Esperanto.
- Auld, William. *La Fenomeno Esperanto* ("The Esperanto Phenomenon"). Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 1988.

**Aa, Bb, Cc, Ĉĉ, Dd, Ee, Ff,
Gg, Ĝĝ, Hh, Ĥĥ, Ii, Jj, Ĵj,
Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Rr,
Ss, Ŝŝ, Tt, Uu, Ŭŭ, Vv, Zz.**

*Aa, Bb, Ĉĉ, Ċċ, Dd, Ėĕ, Ĝĝ,
Ĵj, Ĵĵ, Ĥĥ, Ħĥ, Ĭi, Ĵj, Ĵĵ,
Ĥĥ, Ľl, Ļm, Ņn, Ōo, Pp, Rr,
Ss, Ŝŝ, Ĝt, Uu, Ŭŭ, Vv, Zz.*

ESPERANTO - Alfabeto de Esperanto

- Butler, Montagu C. *Step by Step in Esperanto*. ELNA 1965/1991. ISBN 0-939785-01-3.
- DeSoto, Clinton (1936). *200 Meters and Down*. West Hartford, Connecticut, USA: American Radio Relay League, p. 92.
- Crystal, Professor David, article "Esperanto" in *The New Penguin Encyclopedia*, Penguin Books, 2002.
- ditto, *How Language Works* (pages 424-5), Penguin Books, 2006. ISBN 978-0-14-101552-1.
- Everson, Michael. The Alphabets of Europe: Esperanto^[6]PDF (25.4 KB). Everttype, 2001.
- Forster, Peter G. *The Esperanto Movement*. The Hague: Mouton Publishers, 1982. ISBN 90-279-3399-5.
- Gledhill, Christopher. *The Grammar of Esperanto: A Corpus-Based Description*. Second edition. Lincom Europa, 2000. ISBN 3-89586-961-9.[7]
- Harlow, Don. The Esperanto Book^[8]. Self-published on the web (1995–96).
- Wells, John. *Lingvistikaj aspektoj de Esperanto* ("Linguistic aspects of Esperanto"). Second edition. Rotterdam: Universala Esperanto-Asocio, 1989.
- Zamenhof, Ludovic Lazarus, Dr. *Esperanto's International Language: Introduction & Complete Grammar*^[9]
The original 1887 *Unua Libro*, English translation by Richard H. Geoghegan; HTML online version 2006. Print edition (2007) also available from ELNA^[10] or UEA^[11].

Tham khảo

[1] Ethnologue report for language code:epo (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=epo)

[2] <http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=epo>

[3] http://www.ethesis.net/eu_language/eu_language_contence.htm

[4] <http://katalogo.uea.org/index.php?inf=4006>

[5] <http://www.akademio-de-esperanto.org/fundamento/enhavo.php>

[6] <http://www.everttype.com/alphabets/esperanto.pdf>

[7] http://stl.recherche.univ-lille3.fr/sitespersonnels/gledhill/Esperanto_a_corpus-based_description_GLEDHILL.pdf

[8] <http://donh.best.vwh.net/Esperanto/eaccess/eaccess.book.html>

[9] http://genekeyes.com/Dr_Esperanto.html

[10] <http://www.esperanto-usa.org>

[11] <http://www.uea.org>

Nguồn và người đóng góp vào bài

Esperanto *Nguồn:* <http://vi.wikipedia.org/w/index.php?oldid=7335875> *Người đóng góp:* Ctmt, Future ahead, Hoafo, Ludmiła Pilecka, Lê Thy, Mekong Bluesman, Newone, Nguyễn Thanh Quang, Pencil man, Porcupine, Pq, Redflowers, Ttrung, 10 sửa đổi vô danh

Nguồn, giấy phép, và người đóng góp vào hình

Tập tin:Flag of Esperanto.svg *Nguồn:* http://vi.wikipedia.org/w/index.php?title=Tập_tin:Flag_of_Esperanto.svg *Giấy phép:* Public Domain *Người đóng góp:* Gabriel Ehrnst GRUNDIN

Tập tin:Zamenhof.jpg *Nguồn:* http://vi.wikipedia.org/w/index.php?title=Tập_tin:Zamenhof.jpg *Giấy phép:* Public Domain *Người đóng góp:* Pmx

Tập tin:Alfabeto de Esperanto.png *Nguồn:* http://vi.wikipedia.org/w/index.php?title=Tập_tin:Alfabeto_de_Esperanto.png *Giấy phép:* Public Domain *Người đóng góp:* Airon90, Jafeluv, Joey-das-WBF, Petrus Adamus, Quibik

Giấy phép

Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported
[//creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/](http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)